

Esemény- és hírtükör

Április 11-én, a Költészet Napján a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtárban az Énekmondó Együttes adta elő Valaki jár a fák hegyén című, megzenésített versekből álló műsorát. Közreműködtek még a József Attila Városi Versmondó Verseny helyezettei. Bevezetőt mondott Péntek Imre, József Attila-díjas költő, a Pannon Tükör főszerkesztője.

Április 20-án szaladt körbe a hír: elhunyt Bella István kétszeres József Attila-díjas és Kossuth-díjas költő. Sok barátja volt az irodalomban és azon kívül. Több nemzedék fiatal pályakezdőit indította el, egyengette első köteteik útját. Verseit közel érezte magához a magyar olvasóközönség, határon belül és kívül. Szavalóversenyeken gyakran lehetett találkozni „nagy verseivel”, mint a Halotti beszéd, Sárkeresztúri ének, Szeretkezéseink. 1999-ben jelent meg Tudsz-e még világul? című gyűjteményes kötete, mellyel a Kossuth-díjat is kiérdemelte. Műfordítóként is jelentős, a hantimanyi medvénekek és Miczkiewicz: Ősök c. poémájának fordítása kiemelkedő teljesítmény. 66 évesen, alkotó ereje teljében távozott. Méltatására későbbi számunkban visszatérünk.

Április 25-én a Keresztury Irodalmi Kör vendégeként Pomogáts Béla irodalomtörténész tartott előadást a Deák Ferenc Megyei Könyvtár olvasótermében.

Április 27-én a József Attila könyvtárban Utassy József, József Attila-díjas és Babérkoszorúval kitüntetett költő szerzői estjére került sor. A költővel Péntek Imre, a Pannon Tükör főszerkesztője beszélgetett. Dinnyés József zeneszerző, énekes régi és új megzenésített Utassy-verseket adott elő.

Május 15-én, a Keresztury téren, Keresztury Dezső szobrának megkoszorúzásával vette kezdetét az a megemlékező ünnepség, melyet a költő halálának 10. évfordulója alkalmából rendeztek tisztelői, barátai. A József Attila Könyvtár ünnepi estjén a Zrínyi Miklós Gimnázium tanárai és tanulói, valamint a Keresztury Irodalmi Kör tagjai verseket olvastak fel, Ács Anna, a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum munkatársa személyes hangú írásában idézte meg a költő-akadémikus tiszteletre méltó alakját. Előadásának írott változatát az alábbiakban közöljük.

Ács Anna

Hölgyeim és Uraim, Keresztury Dezső mai, s hiszem: mindenkori tisztelői itt, szülővárosában és kedves Keresztury Dezső, valahol ott fenn, az égi felhőkön!

Ugye bevégezte már szokásos délutáni pihenését, sétáját? Kérem, tekintsen hát le ránk, vesse pillantását az Önre emlékező társaságra. Most tudom, meglepődött kissé és mosolyra húzódott a szája, arra a jellegzetes, harmóniát sugalló mosolyra, nem az amerikai szájjalra.

Érzem, pontosabban sejtem, hogy elgondolkodik, miért is ez a felhajtás. Merthogy abban a számunkra – még – ismeretlen dimenzióban, ahol most van, semmi jelentősége az idő múlásának. Viszont itt, a számunkra adott földön, annál nagyobb, sajnos, mondom sóhajtva. Ezért tudjuk, számon tartjuk, hogy immár több mint 10 esztendeje eltávozott közlünk testi, fizikai valójában.

„Elmentél s mégis itt vagy: jelenléted a sajtó hiány, mert aki meghalt, ő születik újra szívünkben igazán” – fogalmazott egy bizonyos Inci asszonyról a Hőember című versében. E két verssor Önre is érvényessé vált: bár elment az emberi élet örök szabálya szerint, mégis itt van, velünk van valóban maradandó életművével és hiteles, mintaadó személyiségével. Most hitetlenkedve megcsóválja a fejét, ez a hölgy miért mond ott lenn ilyen általánosságokat és egyáltalán, miért adtak neki szót? Kedves Keresztury Dezső, szívesen hivatkoznék egykori személyes ismeretségünkre, ám nem tehetem. Nem találkoztunk, mert elkerültek engem ezek a találkozási alkalmak. Viszont leveleket váltottunk s tudtam, mögöttem áll a balatonfüredi Jókai Emlékmúzeum, majd a badacsonyi Szegedy Rózsa Ház Irodalmi Emlékmúzeum új állandó kiállításainak rendezésekor. Ön adott erőt a bátorításával ahhoz, hogy megvívjam a csatáimat a nemes ügyek – inkább feladatok, ugye ez a kifejezés Önnek is jobban tetszik? – érdekében. Mert ha az 1950-es évek elején Zákonyi Ferencsel nem fognak össze a múzeum alapítása érdekében, s nem veti latba minden minisztériumi és egyéb kapcsolatait, ma mit látna Füreden az írófejedelem egykori villájában? A II. világháború után birtokossá lett Tejipari Vállalat már eladta volna a központban lévő, reprezentatív épületet étteremnek vagy külföldi kézre került volna privatizáló és majdnem minden értéket pénzen mérő világunkban? S mi lett volna a Szegedy Rózsa Ház

sorsa Badacsony hegyén, ahonnan a világ leggyengédebben tágas kilátása nyílik, amint azt egyszer megfogalmazta? Összeroskadt volna, mint majdnem megtörtént vele az 1980-as években. Szerencsére az Ön által kezdeményezett múzeumok bizonyos tekintélyre tettek szert és létük talán megkérdőjelezhetetlen, ugyan fenntartásuk módja hagy maga után némi kívánnivalót. És igazi örömhírről is szolgálhatok, friss hírről, ami az én szívemet is megcirógatta: a múlt hét szerdáján avatták fel Tapolcán a Batsányi emlékszobát méltó helyen, a költő egykori iskolájában, és méltó módon, fiatal emberek lelkes munkájával. Emlékszik még, amikor 1952-ben megkeresték Önt a Batsányi Emlékmúzeum ötletével, s lelkesen vállalta a múzeum alapítással, kiállítás rendezéssel járó teendőket. S egy év múltán megnyílhatott a múzeum, amelynek később igencsak furcsa sorsot rendelt a teremtő. De van újra Batsányi emlékszoza Tapolcán, az Ön által nemzetközi szintre emelt Batsányi kultusz tovább erősödik, érdemes volt fáradoznia egykor. A Batsányi Napokon ilyentájt, május elején gyakran elhangzik a neve, joggal emlegetik, mint kultuszteremtőt s ápolót. Persze nem felejtik Füreden sem, sem a hivatalos fórumokon, sem a barátok körében. Mérnek-e odafönn az égi csárdákban olyan nemes nedűt, mint amilyet Rosta Sándorék pincéjében ivott? Ha igen, ihlette-e csengő rimű pinceversek írására, zengő bordalokra? Ír-e még verset merészen a térdén, mint tette egykor a füredi pincékben, nem lévén asztala? S látta-e versét, a Lassul a szél címűt a badacsonyi Szegedy Róza Ház 1999-ben megnyílt Balatoni Almanach című állandó kiállításán? Hogyan is írta szépen formált betűivel: „Lassul a szél, párában lankadó partok közt, ingó tükrözés valótlan, áltató szépségében, mintha sóhaj, külön álomba vinne a hajó.”. Igen, olvassuk a versét, aztán az Ön szemén át látjuk a Balatont. S észrevette-e már emléktábláját Badacsonytomajon? Én, némileg múzeumi munkáját folytató utódjaként, lelke szülőföldje, a Balaton-felvidék üdvözlését hoztam ide a szülővárosába. Zalaegerszeg személye előtt tisztelgő polgáraival emlékezünk a történelmi kihívásnak engedő hajdani politikusra, kultuszminiszterre, az Eötvös Kollégium megmentőjére, jelentős igazgatójára, a berlini Collegium Hungaricum tudósára, az irodalomtörténészre, s költőre, újságíróra. A sort hosszan folytathatnám. Arra a nagy formátumú egyéniségre, aki a reformnemzedék leszármazottjaként oly szárnyaló dikcióval volt képes érvelni nemes célok érdekében. Önnél a szó és a tett sohasem állt szemben egymással, elfogódottan szervező, ugyanakkor érvek biztonságával alátámasztott mondanóját mindig cselekvés követte. Fodor András írta, hogy Ön körül valósággal megfényesült a levegő, jobban érezte magát társaságában. Mások is így voltak ezzel, sokan keresték társaságát, igyekeztek Ön mellé kerülni, lehetőség szerint barátságába férközni. Ámulva hallgatni frappáns, világos magyarázatait, erőt meríteni mély összefüggéseket feltáró meglátásából.

Nekem személyes emlék helyett mások visszaemlékezései és írásai, versei maradtak. De milyen tanulmányok és versek ezek?! A tudósé és a pannon derűjű, művelt költőé. Arany monográfiája és Batsányi esszéje etalon számomra, s minden későbbi irodalomtörténész nemzedéknek. S különösen fontos nekem a Helyünk a világban című tanulmánya. Ön a hagyomány egyetemességében és a nemzeti kultúra átfogó értékrendjében látta azt a szellemi erőt, amely a magyarságot képes kivezetni a 20. századi történelmének válságaiból. Ugyan ez a század már letűnt, a problémák maradtak s útmutatása máig érvényes. Mint alkotó embernek a közéleti morálját ez a magyar küldetés szabta meg. A kultúrát tekintette igazán eligazítónak egy-egy nemzeti közösség életében, a kultúrában találta meg a nemzeti identitás éltető erejét. Személyes küldetést jelentett Önnek a nemzeti kultúra következetes építése és állandó reprodukálása, hagyományainak tisztán tartása és gondozása. Költői moráljára is ez volt jellemző. Így éltem című versének e sorai tanúskodnak erről: „...Hogy hitelesen mondjam, első személyben mondom: élek, túléltem, lehet: a végzet pártfogolt, talán ilyen parancsok vannak gépprogramomban, valami cél felé visz a rajtam-túli komp: bánkodom a bánkódókkal, örülök, ha vigalom van, lehet: pusztán rögeszme, de az áthárításnál jobb, nem vagyok több a többenél, csak elvégzem a dolgom, még monoton dobok dobolnak s – száll a nap, a hold.”. Eddig az idézet, amelynek több megállapításával hadakoznom kell, bármennyire is csóválja most a fejét odafönt. Ön kétségtelenül több volt a többenél, most is több. És elvégezte a dolgát, súlyos, elgondolkodtató örökséget hagyott ránk. Csak jól kell tudnunk sáfárkodni vele. Szülővárosa és lelke szülőföldje legalább igyekszik jól sáfárkodni, méltóan bánni szellemi örökségével. Kultuszát joggal és okkal ápoljuk, mert tudjuk Eötvös József elhíresült beszéde zárómondata óta: „oly nép, mely nagy halottait tisztelni tudja, sohasem nélkülöz oly polgárokat sem, kik a tiszteletre érdemesek”. Mindenki, aki ma megjelent körünkben, tiszteletet érdemel, ugye, egyetért velem Keresztury Dezső ott fönn, az égi felhők valamelyikén?

Kedves és tisztelt Keresztury Dezső, legyen áldott az Ön emléke!

Május 13-án, az Egerszeg Fesztivál keretében a Pannon Tükör szerzői olvastak fel műveikből a Buday Galériában. Verseket és kisprózát olvasott fel Beck Tamás, Gyenes Imre, Tóth Imre és Varga Zoltán. Ferencz Győző irodalmi paródiáit mutatta be, többek között a megjelent szerzőkről, az estet Szemes Péter moderálta.

Május 17-én Asperján György író találkozott zalaegerszegi olvasóival a Keresztury Könyvesbolt, a Pannon Tükör és a József Attila Könyvtár szervezésében. A nagy sikerű Fogadj szívedbe: József Attila életregénye és a Labancz Anna gyilkosság szerzője mindkét kötetét dedikálta a Keresztury Könyvesboltban. A későbbiekben pedig író-olvasó találkozón vett részt a József Attila Könyvtárban, ahol az érdeklődők számos kérdést tettek föl a két művel kapcsolatban.